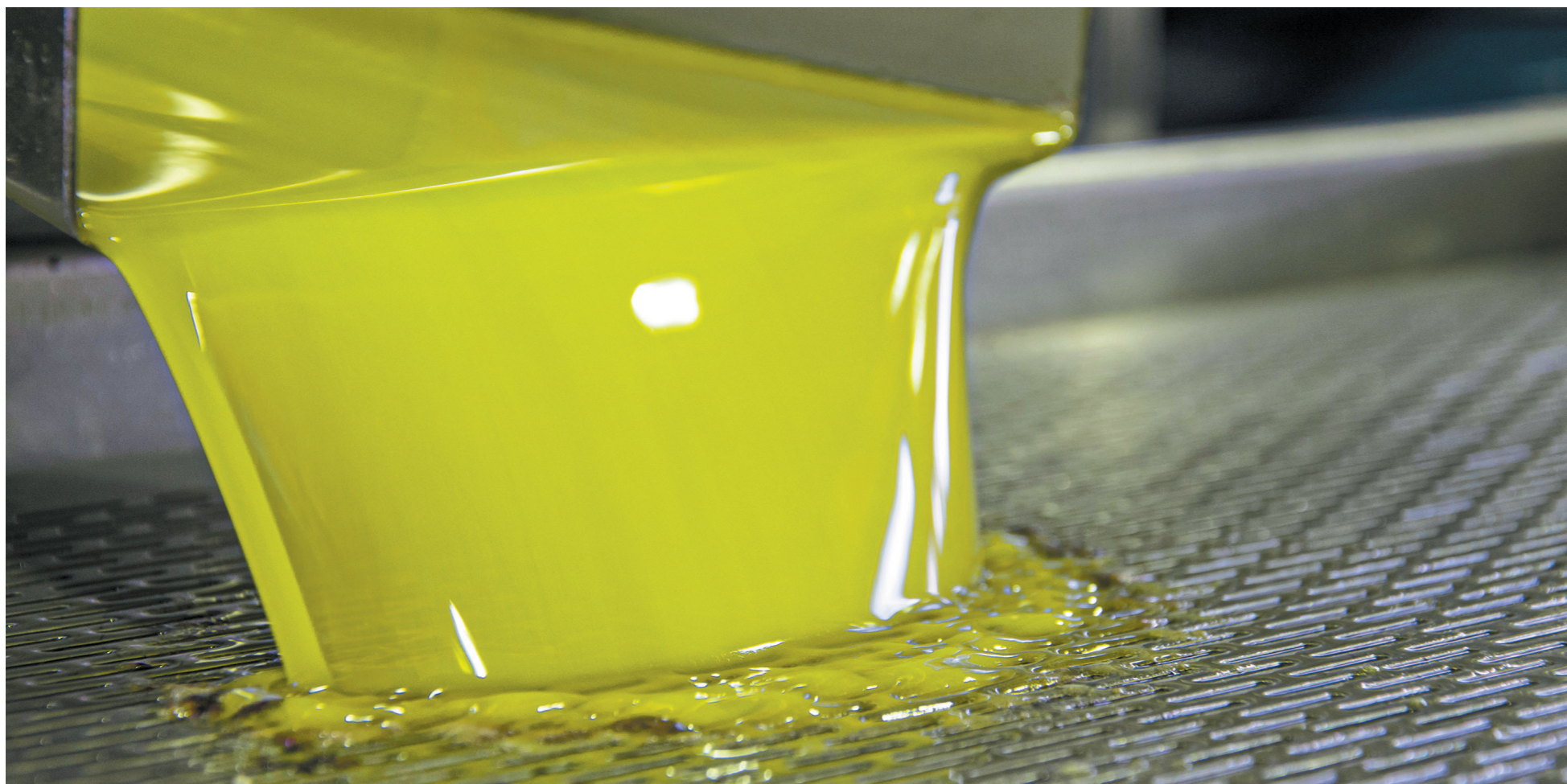

αγορά | Ανάλυση

Σύμφωνα με νεότερες εκτιμήσεις, η άνοδος των τιμών του ελαιολάδου αναμένεται να συνεχιστεί την περίοδο 2023/2024, μια και η παραγωγή του προϊόντος στην ΕΕ, παρά την προβλεπόμενη ανάκαμψή της σε σχέση με την προηγούμενη, δεν φαίνεται ικανή να συγκρατήσει την περαιτέρω άνοδο των τιμών.

Το έλλειμμα προσφοράς εκτοξεύει τις τιμές στο ελαιόλαδο

Παραγωγή, εμπόριο και κατανάλωση ελαιολάδου στην ΕΕ (σε χιλ. τόνους)					
	2023/2024**	2022/2023*	2021/2020	Μεταβολή (%)	
				2023/2022	2022/2021
Αποθέματα αρχής	307	671	617	-54,2	8,7
Παραγωγή	1.506	1.385	2.272	8,7	-39,0
Εισαγωγές	160	160	820	0,0	-80,5
Εξαγωγές	540	600	820	-10,0	-26,8
Κατανάλωση	1.230	1.308	1.549	-6,0	-15,5
Αποθέματα τέλους	203	307	671	-34,0	-54,2

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG-Agri, Short-term Outlook, 9/10/2023). (***) Πρόβλεψη, (*) Εκτίμηση

Αξία και όγκος εξαγωγών εγχώριων ελαιοκομικών προϊόντων 2022/2021						
Ελαιοκομικά προϊόντα	2022		2021		Μεταβολή 2022/2021	
	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Αξίας (%)	Όγκου (%)
Εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο	696.183	148.859	488.314	129.799	42,6	14,7
Παρθένο ελαιόλαδο	32.420	7.606	8.812	2.520	267,9	201,8
Ελαιόλαδο μεσοκλεκτό	8.184	2.525	41.529	15.909	-80,3	-84,1
Άλλα ελαιόλαδα	64.261	16.758	34.568	10.805	85,9	55,1
Πυρηνέλαιο	61.369	30.518	35.338	28.741	73,7	6,2
Ελιές νωπές	4.561	2.420	7.964	5.414	-42,7	-55,3
Ελιές διατηρημένες σε ξύδι	61.530	16.043	50.250	16.775	22,4	-4,4
Ελιές παρασκευασμένες	589.200	203.039	499.136	222.653	18,0	-8,8
Σύνολο	1.517.708	427.768	1.165.911	432.616	30,2	-1,1

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Access2Markets, 15/9/2023)

του Γιάννη Τσιφόρου

Η μεγάλη μείωση της παραγωγής ελαιολάδου στην ΕΕ την περίοδο 2022/2023 περιόρισε την προσφορά και είχε ως συνέπεια την εκτόξευση των τιμών του προϊόντος σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις του Διεθνούς Συμβουλίου Ελαιοκομίας (International Olive Council, Newsletter August-September 2023), στο διάστημα 11/9/2023-17/9/2023, η τιμή παραγωγού στο εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο της Ιταλίας ανήλθε σε 9,08 ευρώ/κιλό, παρουσιάζοντας μεγάλη αύξηση σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022 (+78,7%). Μεγαλύτερη, εξάλλου, ήταν η άνοδος της τιμής του προϊόντος στην Ισπανία, που για το ίδιο διάστημα ανήλθε σε 8,52 ευρώ/κιλό (+116,5%), αλλά και στην Ελλάδα, ανερχόμενη σε 7,45 ευρώ/κιλό (+122,4%).

Σύμφωνα, πάντως, με νεότερες εκτιμήσεις (στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Short-term Outlook, 9/10/2023), η άνοδος των τιμών του ελαιολάδου αναμένεται να συνεχιστεί την περίοδο 2023/2024, μια και η παραγωγή του προϊόντος στην ΕΕ, παρά την προβλεπόμενη ανάκαμψή της σε σχέση με την προηγούμενη, δεν φαίνεται ικανή να συγκρατήσει την πε-

ραιτέρω άνοδο των τιμών. Ειδικότερα, η παραγωγή ελαιολάδου στην ΕΕ αναμένεται την περίοδο 2023/2024 να ανέλθει σε 1.506 χιλ. τόνους (+9%), κυρίως λόγω της βελτίωσης της παραγωγής στην Ιταλία, ενώ αντίθετα οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες που επικράτησαν στην Ισπανία, στην Ελλάδα και στην Πορτογαλία προβλέπεται να περιορίσουν την ανάκαμψη.

Μεγάλη η μείωση της παραγωγής στην ΕΕ

Σημειώνεται ότι την περίοδο 2022/2023, η παραγωγή ελαιολάδου στην ΕΕ περιορίστηκε σε 1.385 χιλ. τόνους, καταγράφοντας μεγάλη μείωση σε σχέση με την προηγούμενη (-39%), λόγω των εξαιρετικά δυσμενών καιρικών συνθηκών που ενέσκησαν σε ορισμένες σημαντικές παραγωγικές χώρες.

Η πτώση αποδίδεται, κυρίως, στην έντονη μείωση της παραγωγής στην Ισπανία, όπου περιορίστηκε σε 663.000 τόνους (-55,5%), στην Πορτογαλία (-39%) και στην Ιταλία (-27%). Αντίθετα, μεγάλη αύξηση παρουσίασε η Ελλάδα, η παραγωγή της οποίας ανήλθε σε 340.000 τόνους (+47%). Αρνητικές, επίσης, ήταν οι επιπτώσεις στις εξαγωγές ελαιολάδου της ΕΕ, που την περίοδο 2022/2023 αναμένεται να περιοριστούν σε 600.000 τόνους, παρουσιάζοντας σημαντική μείωση ως προς την προηγούμενη

Ανάλυση | αγορά

(-27%), αλλά και στα αποθέματα του προϊόντος που θα περιοριστούν στο τέλος της περιόδου σε 307.000 τόνους, καταγράφοντας μεγάλη μείωση (-54%). Πτώση, επίσης, αναμένεται στην κατανάλωση ελαιολάδου στην ΕΕ, που προβλέπεται να μειωθεί σε 1.308 χιλ. τόνους (-16%), εξέλιξη που επιδρά αρνητικά και στην παγκόσμια κατανάλωση του προϊόντος, η οποία αναμένεται να περιοριστεί σε 2,5 εκατ. τόνους (-26%).

Σύμφωνα, εξάλλου, με τις τελευταίες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την περίοδο 2023/2024 αναμένεται περαιτέρω μείωση των εξαγωγών ελαιολάδου της ΕΕ, που προβλέπεται να περιοριστούν σε 540.000 τόνους, σημειώνοντας πτώση ως προς την προηγούμενη περίοδο (-10%).

Επιπλέον, πτώση προβλέπεται στην κατανάλωση του προϊόντος, που αναμένεται να μειωθεί σε 1,230 χιλ. τόνους (-6%), ενώ και νέα μείωση αναμένεται στα αποθέματα στο τέλος της τρέχουσας περιόδου, που εκτιμάται ότι θα περιοριστούν σε 203.000 τόνους (-34%).

Πάνω από 1,5 δισ. ευρώ οι εξαγωγές ελαιοκομικών προϊόντων της χώρας

Η ευνοϊκή συγκυρία της απόδοσης της εγχώριας παραγωγής ελαιοκομικών προϊόντων, σε συνδυασμό με την εκτόξευση των τιμών, είχε ως αποτέλεσμα τη μεγάλη άνοδο της αξίας των εξαγωγών.

Στο εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, η αξία των εξαγωγών της χώρας υπερέβη το επίπεδο των 696 εκατ. ευρώ το 2022, μέγεθος ιδιαίτερα αυξημένο σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (+43%), κυρίως εξαιτίας της απόδοσης της μέσης εξαγωγής, που ανήλθε σε 4,7 ευρώ/κιλό, παρουσιάζοντας σημαντική αύξηση ως προς το 2021 (+24%).

Μεγάλη, επίσης, ήταν η άνοδος των εξαγωγών στο παρθένο ελαιόλαδο, αλλά και στις παρασκευασμένες επιτραπέζιες ελιές, η αξία των οποίων ανήλθε σε 589 εκατ. ευρώ (+18%) λόγω της σημαντικής απόδοσης της μέσης εξαγωγικής τιμής σε σύγκριση με την αντίστοιχη του 2021 (+29%). Στο σύνολο της, η αξία εξαγωγών στα ελαιοκομικά προϊόντα της χώρας υπερέβη το επίπεδο των 1,5 δισ. ευρώ (+30%) το 2022.

Η Ιταλία εξακολουθεί να αποτελεί την κυριότερη χώρα προορισμού στην αξία και στον όγκο εξαγωγών της χώρας στο εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο (56% και 60% αντίστοιχα), αν και το σύνολο των εξαγωγών προς τη χώρα αυτήν αναφέρεται σε μη τυποποιημένα προϊόντα. Στη δεύτερη θέση, αλλά με σημαντική απόσταση, βρίσκεται η Γερμανία (11% και 9,8% αντίστοιχα) και ακολουθούν με μικρότερο μερίδιο οι ΗΠΑ (6,9% και 6,4% αντίστοιχα). Καλύτερες, ωστόσο, αγορές, από άποψη υψηλότερης μέσης τιμής εξαγωγής, παραμένουν η Ελβετία και η Ολλανδία.

Με εντονότερους ρυθμούς, όμως, συνεχίστηκαν οι εξαγωγές εξαιρετικά παρθένο ελαιολάδου της χώρας στη διάρκεια του 2023. Ήδη, σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις (στοιχεία Eurostat, EU monthly trade, 15/9/2023), στο πρώτο εξάμηνο του 2023, οι εξαγωγές του προϊόντος ανήλθαν σε 117.500 τόνους, αξίας 673,7 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας μεγάλη αύξηση σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα

του προηγούμενου έτους ως προς τον όγκο (+105%) και ακόμα μεγαλύτερη ως προς την αξία (+169%), λόγω της σημαντικής απόδοσης της μέσης τιμής εξαγωγής, που υπερέβη το επίπεδο των 5,7 ευρώ/κιλό (+31,5%).

Όστόσο, η συνεχής άνοδος των τιμών του ελαιολάδου στην εγχώρια αγορά αναμένεται να περιορίσει την κατανάλωσή του, προς όφελος άλλων φυτικών ελαίων (ηλιέλαιο, φοινικέλαιο, σογιέλαιο, αραβοσιτέλαιο κ.ά.), τα οποία διατίθενται σε πολύ χαμηλότερες τιμές. Στο ηλιέλαιο, για παράδειγμα, που καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών με εισαγόμενα προϊόντα (27.000 τόνοι το 2022), η μέση τιμή εισαγωγής στην Ελλάδα (1,1 ευρώ/κιλό στο 1ο εξάμηνο του 2023) παραμένει πέντε φορές μικρότερη της αντίστοιχης εξαγωγικής τιμής στο ελαιόλαδο.

Οξύνεται ο ανταγωνισμός στην αγορά φυτικών ελαίων

Ανάλογες αποκλίσεις τιμών υφίστανται σε εισαγόμενα προϊόντα φοινικελαίου στην Ελλάδα (110.000 τόνοι το 2022), που χρησιμοποιούνται στην παρασκευή τροφίμων, στη μαγειρική και στη μαζική εστίαση, με αισθητή αύξηση του όγκου στο 1ο εξάμηνο του 2023 (+7%), αλλά με σημαντική μείωση της μέσης τιμής εισαγωγής (1,09 ευρώ/κιλό) σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2021 (-21%). Όπως φαίνεται, οι εξελίξεις αυτές θα οξύνουν τον ανταγωνισμό σε βάρος του ελαιολάδου, περιορίζοντας στο διάστημα της τρέχουσας εμπορικής περιόδου το μερίδιό του στην εγχώρια αγορά φυτικών ελαίων.

Στις εξαγωγές παρασκευασμένων προϊόντων επιτραπέζιων ελιών της χώρας, οι ΗΠΑ εξακολουθούν να αποτελούν τη σημαντικότερη αγορά, ο όγκος των οποίων εκτιμάται το 2022 σε 46.000 τόνους, αξίας 188 εκατ. ευρώ, μέγεθος μεγαλύτερο από το αντίστοιχο του προηγούμενου έτους (+38%), λόγω της σημαντικής απόδοσης της

Καλύτερες, πάντως, αγορές, από άποψη υψηλότερης εξαγωγικής τιμής, παραμένουν, μετά τις ΗΠΑ, η Σουηδία και η Ρωσία, ενώ πολύ χαμηλότερες ήταν οι τιμές εξαγωγής προς την Ιταλία και τις βαλκανικές χώρες.

Να σημειωθεί, πάντως, ότι η εγχώρια μέση τιμή εξαγωγής στα προϊόντα αυτά για το 2022 εξακολουθεί να παραμένει πολύ υψηλότερη της αντίστοιχης της Ισπανίας (1,66 ευρώ/κιλό), επιβεβαιώνοντας τον δυναμισμό και την εξωστρέφεια που έχουν αποκτήσει τα ελληνικά προϊόντα επιτραπέζιων ελιών στην ευρωπαϊκή και στη διεθνή αγορά.

Δυσίωνες οι προοπτικές της τρέχουσας περιόδου

Οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες που επικράτησαν στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, κυρίως εξαιτίας της εξαιρετικά ξηρής και θερμής άνοιξης, σε συνδυασμό με την ακραία των ελαίων (παρειαυτοφορία), αναμένεται να περιορίσουν σημαντικά την εγχώρια παραγωγή ελαιολάδου.

Αποθαρρυντικές, εξάλλου, παραμένουν οι προβλέψεις της Εθνικής Διεπαγγελματικής Οργάνωσης του τομέα, που εκτιμά πτώση της εγχώριας παραγωγής ελαιολάδου κατά την τρέχουσα ελαιοκομική περίοδο, κμναιόμενη μεταξύ 160.000-180.000 τόνων, μέγεθος πολύ χαμηλότερο του αντίστοιχου της περιόδου 2022/2023. Πιο αισιόδοξη θεωρείται η πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που εκτιμά περιορισμό της εγχώριας παραγωγής ελαιολάδου κατά περίπου 20%.

μέσης τιμής εξαγωγής, η οποία υπερέβη το επίπεδο των 4 ευρώ/κιλό (+32%).

Στη δεύτερη θέση παραμένει η Γερμανία, με όγκο 19.000 τόνων, αξίας 58 εκατ. ευρώ περίπου, και ακολουθούν η Ιταλία, το Ην. Βασίλειο, η Αυστραλία και η Καναδάς.

Αξία και όγκος ελληνικών εξαγωγών εξαιρετικά παρθένο ελαιολάδου ανά χώρα (2022)

Χώρα Προορισμού	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)	Χώρα Προορισμού	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)
Ιταλία	390.553	90.007	4,34	Βέλγιο	6.334	1.086	5,83
Γερμανία	77.470	14.523	5,33	Ρωσία	6.189	1.109	5,58
ΗΠΑ	48.628	9.564	5,08	Αυστραλία	5.800	1.228	4,72
Ισπανία	36.159	7.948	4,55	Ολλανδία	5.652	914	6,18
Γαλλία	13.231	2.500	5,29	Κύπρος	4.997	1.162	4,30
Ην. Βασίλειο	11.744	2.231	5,26	Ρουμανία	3.752	759	4,94
Αυστρία	9.643	1.647	5,85	Ισπανία	3.697	650	5,68
Καναδάς	7.487	1.499	5,00	Τσεχία	3.362	607	5,54
Ελβετία	7.211	1.157	6,23	Ην. Αρ. Εμιράτα	3.318	717	4,63
Σουηδία	6.999	1.367	5,12	Λοιπές	37.132	6.869	5,41
Πολωνία	6.824	1.313	5,20	Σύνολο	696.183	148.859	4,68

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Access2Markets, HS Code: 150920, 15/9/2023)

Αξία και όγκος ελληνικών εξαγωγών παρασκευασμένων ελιών ανά χώρα (2022)

Χώρα Προορισμού	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)	Χώρα Προορισμού	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)
ΗΠΑ	188.477	46.437	4,06	Βουλγαρία	13.534	8.902	1,52
Γερμανία	57.655	18.897	3,05	Πολωνία	13.151	6.294	2,09
Ιταλία	35.069	19.027	1,84	Σουηδία	11.489	2.978	3,86
Ην. Βασίλειο	34.281	9.677	3,54	Σ. Αραβία	10.593	3.261	3,25
Αυστραλία	27.227	9.172	2,97	Ισραήλ	10.137	3.711	2,73
Καναδάς	26.782	7.639	3,51	Ρωσία	7.447	2.081	3,58
Ολλανδία	25.045	9.109	2,75	Ελβετία	7.282	2.236	3,26
Αλβανία	17.916	10.999	1,63	Αυστρία	6.230	2.229	2,79
Βέλγιο	16.809	9.468	1,78	Β. Μακεδονία	6.804	3.004	2,26
Ρουμανία	16.686	8.913	1,87	Λοιπές	39.973	12.655	3,16
Γαλλία	16.611	6.349	2,62	Σύνολο	589.200	203.039	2,90

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Access2Markets, HS Code: 200570, 15/9/2023)